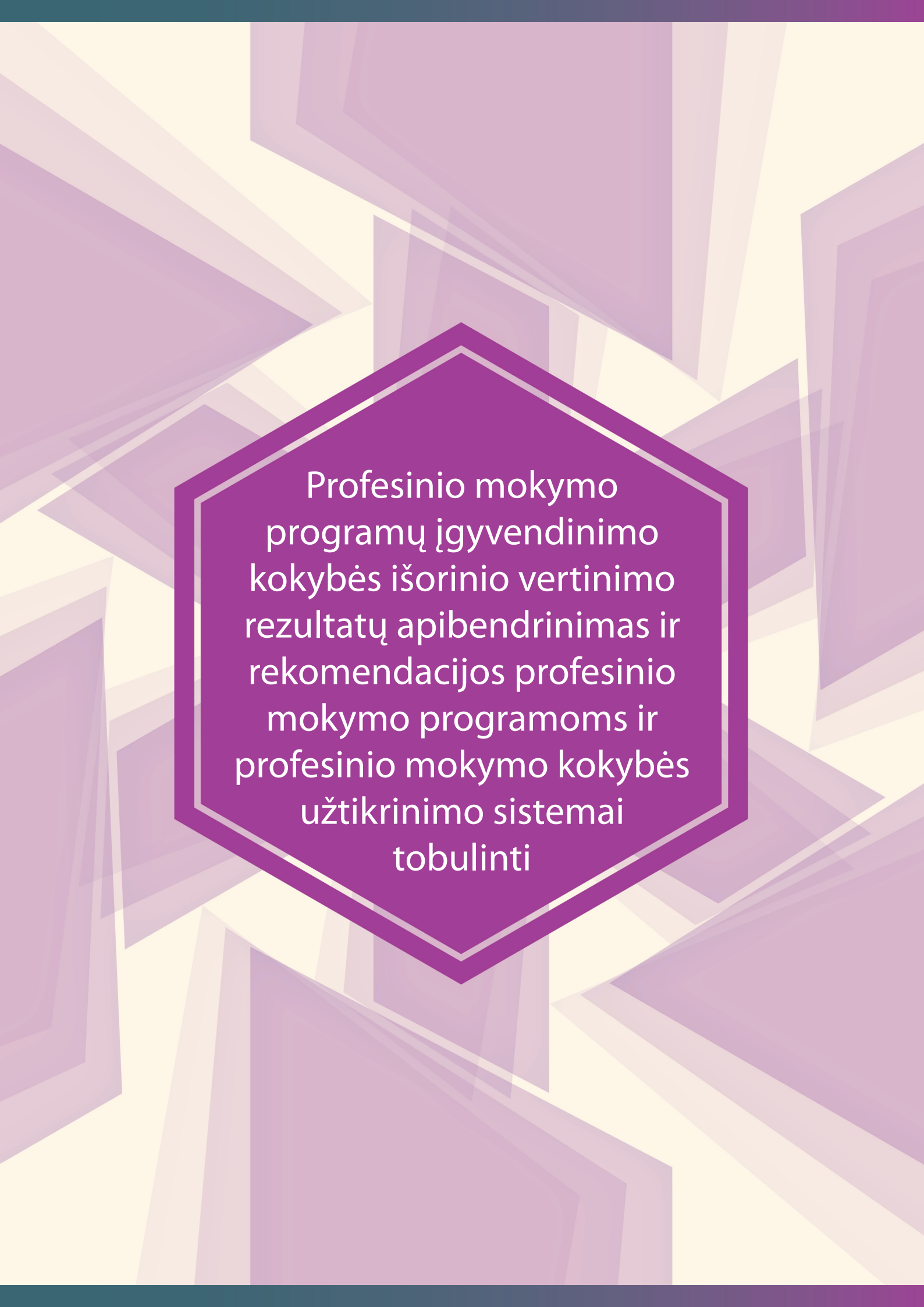
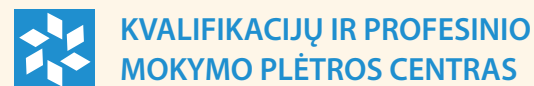

Profesinio mokymo
programų įgyvendinimo
kokybės išorinio vertinimo
rezultatų apibendrinimas ir
rekomendacijos profesinio
mokymo programoms ir
profesinio mokymo kokybės
užtikrinimo sistemai
tobulinti

Parengta Europos Sąjungos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą
Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-002 „Profesinio mokymo kokybės išorinis vertinimas“

Parengė UAB PPMI Group ekspertai:

Giedrė Beleckienė
Romualdas Pusvaškis
Rita Pečiukaitytė
Aleksandras Abišala
Kęstutis Pukelis
Laima Sajienė
Rimantas Dumčius

© Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras, 2015

Maketavo UAB „Baltic printing house“
www.balticprinting.com

Turinys

IVADAS / 4

PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO
PROCESAS / 6

Savianalizės rengėjai ir programų įgyvendinimo kokybės vertintojai / 6
Savianalizės ir vizitai / 8

PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO
APIBENDRINIMAS PAGAL STRATEGINES VERTINIMO SRITIS / 9

Mokymo / mokymosi aplinka / 10
Mokymasis visą gyvenimą / 12
Mokymo prieinamumas / 13
Mokymo modernumas / 14
Kvalifikacijos atitiktis ūkio poreikiams / 15
Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas / 16

PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO
APIBENDRINIMAS PAGAL KOKYBĖS CIKLO ETAPUS / 17

REKOMENDACIJOS PROFESINIO MOKYMO PROGRAMOMS IR PROFESINIO MOKYMO
KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMAI TOBULINTI / 19

PRIEDAS. STRATEGINĖS VERTINIMO SRITYS, KOKYBĖS GERINIMO CIKLO ETAPAI, KRITERI-
JAI, RODIKLIAI / 21

Strateginės vertinimo sritys: MOKYMO / MOKYMOSI APLINKA / 21
Strateginės vertinimo sritys: MOKYMASIS VISĄ GYVENIMĄ / 21
Strateginės vertinimo sritys: MOKYMO PRIEINAMUMAS / 22
Strateginės vertinimo sritys: MOKYMO MODERNUMAS / 22
Strateginės vertinimo sritys: KVALIFIKACIJOS ATITIKTIS LIETUVOS ŪKIO POREIKIAMS / 23
Strateginės vertinimo sritys: INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO
VEIKSMINGUMAS / 23
Vertinimo kriterijų matrica pagal strategines vertinimo sritis ir kokybės
užtikrinimo ciklo etapus / 25

Šioje ataskaitoje apibendrinami profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės išorinio vertinimo (toliau – kokybės vertinimas) rezultatai. Vertintos šių švietimo posričių programos: Sekretorių ir kontoros darbas (346), Darbo organizavimas (347), Variklinės transporto priemonės, laivai ir orlaivai (525), Statyba ir statybos inžinerija (582), Viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas (811), Plaukų ir grožio priežiūra (815) ir Kelionės, turizmas ir laisvalaikis (812). Programų įgyvendinimo kokybės vertinimai atlikti 2014 m. pagal atnaujintas profesinio mokymo programų **savianalizės** ir jų **įgyvendinimo kokybės¹ vertinimo metodikas** (toliau – Metodikos).

Metodikos „Išorinio kokybės vertinimo metodologija profesinio mokymo institucijos bei profesinio mokymo programos savianalizės suvestinei parengti“ ir „Profesinio mokymo kokybės išorinio vertinimo metodologija mokymo programai vertinti“ buvo parengtos 2005–2008 m. įgyvendinant valstybės projektą². Jų testavimo rezultatai parodė, kad **vienos** profesinio mokymo programos kokybės išorinis vertinimas yra **mažai efektyvus** vertinimui atlikti reikalingų išteklių ir kaštų prasme. Todėl Metodikos pertvarkytos tokiu būdu, kad tikėtų vertinti **visų pasirinkto švietimo posričio** profesinio mokymo **programų** įgyvendinimo kokybę.

Metodikos atnaujintos atsižvelgiant į Europos Parlamento ir Tarybos priimtas rekomendacijas dėl profesinio mokymo kokybės³ ir kvalifikacijų sąrangos sukūrimo⁴, Lietuvos kvalifikacijų sandarą⁵, kitus strateginius su švietimu ir jo kokybe susijusius dokumentus bei vadovaujantis šiais **kriterijais**:

- » Praktinis **pritaikomumas** ir universalumas (paprastumas, suprantamumas);
- » Sąvokų **apibrėžtumas** (naudojamos sąvokos suderintos su veikiančiais teisės aktais ir kitais norminiais dokumentais, reglamentuojančiais profesinį mokymą);
- » Taikymo **efektyvumas** (mažiausiais kaštais maksimalus rezultatas);
- » **Naudingumas** profesinio mokymo teikėjui;
- » Kokybės **kultūros ugdymas**⁶.

Kokybės kultūros ugdymas suprantamas kaip mokyklos vidinis ir kasdieninis poreikis rūpintis mokymo kokybe **dėl savęs**, o ne dėl audito ar inspektorių patikrinimo. Todėl plėtojant Metodikas atsakyta kontrolės ir remtasi **pagalbos profesinio mokymo teikėjui** paradigma.

Išorinio profesinio mokymo programų **įgyvendinimo kokybės vertinimo principai** yra šie:

- » **Kontekstualumas** – atsižvelgiama į profesinio mokymo teikėjo misijos, vizijos, strategijos bei veiklos sąlygų ypatumus;
- » **Visuminis požiūris** – atsižvelgiama į vertinamųjų sričių tarpusavio sąveiką ir dermę;
- » **Socialinių dalininkų dalyvavimas**⁷ – į vertinimą įtraukiami profesinio mokymo sistemos socialinių dalininkų atstovai (mokiniai, mokytojai, tėvai, socialiniai partneriai);

1) **Kokybė** šioje ataskaitoje suprantama kaip tikrovės ir lūkesčių santykis Kim Faurso, apibrėžimas, 2003 m.

2) Valstybės projektas Nr. BPD2004-ESF-2.4.0-01-04/0043 „Vieningos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“, 2005–2008 m.

3) 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos priimta rekomendacija dėl Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos sukūrimo (2009/C 155/01)

4) 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo (2008/C 111/01)

5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr. 535 Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo, Valstybės žinios, 2010, Nr. 56-2761

6) Savianalizės rengėjų ir vertintojų mokymų dalyvių nuomone kokybės kultūrą apibrėžia šie dalykai: vieningi reikalavimai ir tikslai, bendravimas ir bendradarbiavimas, mikroklimatas ir aplinka, informacija (sąžiningas duomenų pateikimas, grįžtamasis ryšys, viešumas), savęs pažinimas ir lavinimas bei atsakingos asmenybės formavimas.

- » **Vidinio ir išorinio kokybės užtikrinimo vienovė** – vidinis profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės užtikrinimas ir išorinis vertinimas grindžiami tarpusavyje derančiais principais bei viešai skelbiamais kriterijais ir kiekybiniais bei kokybiniais rodikliais;
- » **Tęstinumas** – vertinant atsižvelgiama ir į ankstesnio vertinimo rezultatus ir kokybės gerinimo planus.

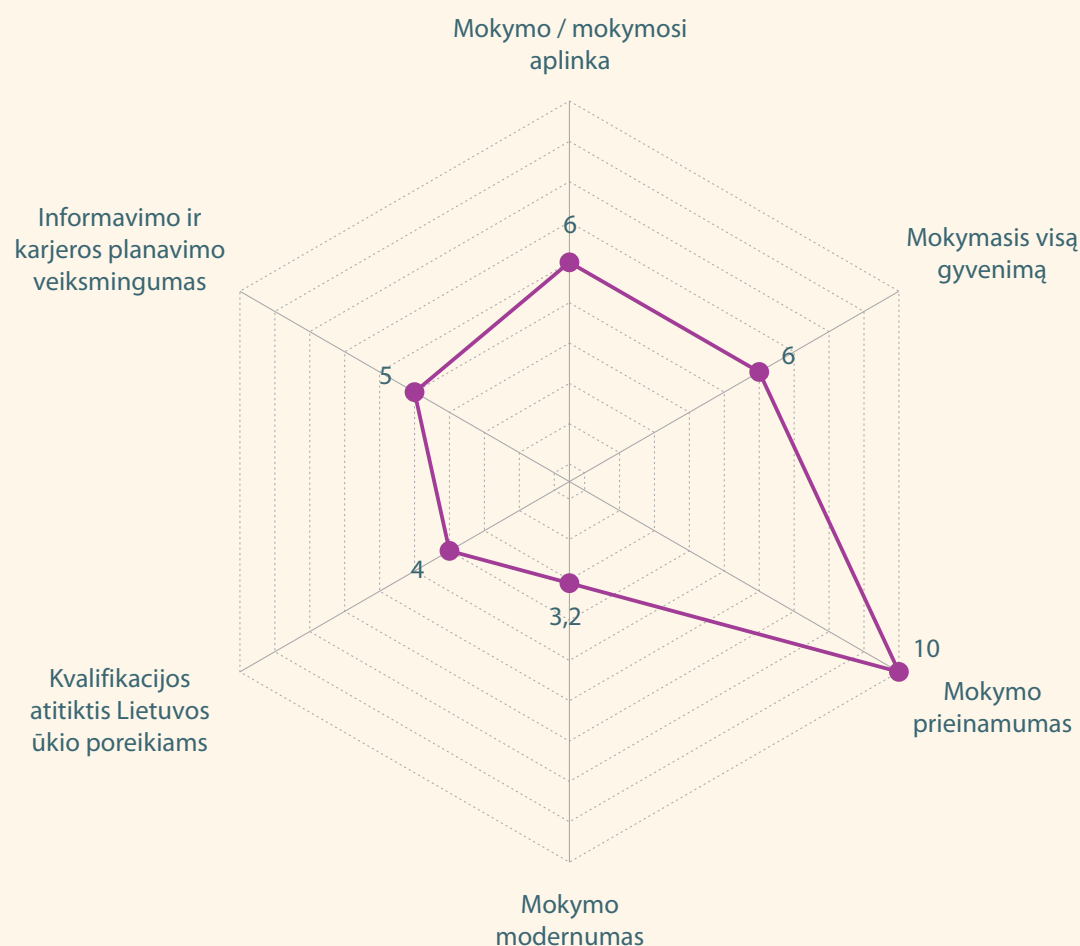
Įgyvendinimo kokybės vertinimas atliekamas pagal strateginių **vertinimo sričių** (toliau – vertinimo sritis) ir **Kokybės** gerinimo ir užtikrinimo ciklo (toliau – kokybės ciklas) **etapų matricą** (žr. 1 pav.). Vienas vertinimo kriterijus su jį nusakančiais rodikliais yra priskirtas atitinkamai strateginei vertinimo sričiai ir atitinkamam kokybės ciklo etapui. Visi vertinimo kriterijai ir juos nusakantys rodikliai parinkti remiantis švietimui ir profesiniam mokymui nustatytais tikslais Lietuvoje ir Europos Sąjungoje. Kiekvienas rodiklis turi savo kokybės lygmens aprašą, pagal kurį atliekamas vertinimas. Tokia vertinimo matrica leidžia ne tik nustatyti problemines sritis, bet ir sudaro galimybes detaliai jų analizei.

Vertinimo srities, kokybės ciklo etapo, kriterijaus ar jį nusakančio rodiklio **kokybės lygis vertinamas balais** nuo 0 iki 10 balų skalėje. Vertinimas pradedamas nuo rodiklių. Tuo atveju, kuomet realybėje įgyvendinimo kokybė visiškai atitinka konkretų kokybės lygmens aprašymą, rodiklis vertinamas 8 balais. Maksimaliais (9 ir 10) balais vertinama tik tuo atveju, kuomet realūs pasiekimai yra aukštesni, nei reikalaujama pagal to rodiklio kokybės lygmens aprašymą. Įvertinus visus rodiklius, vertė priskiriama kriterijui, kurį šie rodikliai nusako. Vertintojas kriterijaus vertę balais nustato pasikliaudamas savo kompetencija ir nuomone dėl rodiklių svarbos tam kriterijui (t. y. atsižvelgiant į programos įgyvendinimo kontekstą). Įvertinus kriterijus, vertės priskiriamos vertinimo sritims ir kokybės ciklo etapams. Priskirtos vertės atvaizduojamos grafiškai „skėčių“ pavidalu (žr. 2 pav.). Rezultatų objektyvumas užtikrinamas derinant įvertinimus vertintojų komandos viduje ir su programų savianalizės rengėjų komandos vertinimais. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nagrinėjant posričių ir profesinio mokymo sistemos plėtrą **analizuojami ne balai, o tendencijos**. Ši vertinimo sistema sudaro tinkamas prielaidas kokybės lygmenų aprašymams atnaujinti ir nuolatiniam kokybės gerinimui užtikrinti.

	Kokybės gerinimo ir užtikrinimo ciklo etapai			
Strateginės vertinimo sritys	Planavimas	Įgyvendinimas	Vertinimas	Peržiūra
Mokymo / mokymosi aplinka				
Mokymasis visą gyvenimą				
Mokymo prieinamumas				
Mokymo modernumas				
Kvalifikacijos atitiktis ūkio poreikiams				
Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas				

1 pav. Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės vertinimo matrica

7) **Socialiniai dalininkai** – asmenys, asmenų grupės ar organizacijos, suinteresuotos profesinio mokymo / studijų institucijos veiklos kokybe ir galinčios daryti įtaką (ETF Gloss. – Glossary of Labour Market Terms and Curriculum Development Terms, ETF, 1997). **Socialiniai partneriai** yra socialinės (kolektyvinės) sutarties subjektai. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą (Žin., 2007, Nr. 43-1627) socialiniai partneriai – darbdavių institucijos (Lietuvos pramoninių konfederacija, Lietuvos verslo darbdavių konfederacija), verslo savivaldos institucijos (Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai) ir darbuotojų interesams atstovaujančios organizacijos (Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ ir Lietuvos darbo federacija) ir kitos Vyriausybės patvirtintos darbdavių, verslo savivaldos institucijos, darbuotojų interesams atstovaujančios organizacijos, kurios kartu su valstybės valdymo institucijomis atlieka šio įstatymo nustatytas funkcijas.

2 pav. Verčių „skėčiai“

Kokybės tobulinimas yra nuolatinis procesas. Todėl ir Metodikos turėtų būti atnaujinamos po kiekvieno išorinio vertinimo. Pavyzdžiui, jei dauguma profesinio mokymo teikėjų tenkina atitinkamą kokybės lygmens aprašymą, tai jis turėtų būti koreguojamas didinant to rodiklio kokybinius ir / arba kiekybinius reikalavimus.

Metodikos atnaujintos ir profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės vertinimai atlikti įgyvendinant Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro valstybės projektą „Profesinio mokymo kokybės išorinis vertinimas“ (projekto kodas Nr. VP1-2.2-ŠMM-04-V-03-002, projekto įgyvendinimo laikotarpis 2013-2015 m.). Projektas vykdytas Europos socialinio fondo lėšomis.

PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO PROCESAS

Savianalizės rengėjai ir programų įgyvendinimo kokybės vertintojai

Programų įgyvendinimo kokybės vertinimo sėkmė didele dalimi priklauso nuo to, kiek gerai proceso dalyviai (įgaliota institucija, savianalizės rengėjai, vertintojai) yra susipažinę su Metodikomis.

Siekiant užtikrinti pakankamą žinių ir gebėjimų lygį kokybės vertinimams atlikti, buvo organizuoti atitinkami mokymai. Jų dalyviai mokymus įvertino gerai⁸. Tarp pagrindinių stiprybių, kurias įvardino savianalizės rengėjų mokymuose dalyvavę asmenys, nurodyti lektoriai, informacijos aiškumas ir praktinės užduotys. Vertintojų mokymų dalyviai kaip pagrindines stiprybes išskyrė praktines užduotis, komandinį darbą ir lektorius. **Visų dalyvių nuomone mokymai turėtų būti organizuojami kitu laiku, t.y. ne per atostogas.** Taip pat atkreiptas dėmesys į tai, kad kiekvienam dalyviui turėtų būti pateiktas pilnas komplektas medžiagos, reikalingos praktinėms užduotims atlikti (metodikos, kriterijų ir rodiklių pilnas komplektas).

Pažymėtina, kad **tik dalis mokymuose dalyvavusių asmenų** vėliau buvo paskirti savianalizės rengėjų ar vertintojų grupių nariais. Taip atsitiko pirmiausia dėl tam tikrų reikalavimų Europos socialinio fondo (toliau – ESF) remiamiems projektams įgyvendinti. Kita priežastis – viešųjų pirkimų specifika. Minėtos aplinkybės turėjo neigiamos įtakos profesinio mokymo programų įgyvendinimo vertinimų kokybei (pavyzdžiui dideli to paties rodiklio vertinimo skirtumai toje pačioje mokykloje). Todėl rekomenduotina persvarstyti ir atitinkamai pakeisti reikalavimus ESF projektams tokiu būdu, kad jie laiduotų efektyvų ESF projektų įgyvendinimą ir užtikrintų jų rezultatų kokybę (t. y. viešieji pirkimai būtų taikomi taip, kad užtikrintų tolesnių veiklų kokybę, nedidinant įgyvendinimo proceso kaštų).

Remiantis profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės vertinimo ataskaitomis, darytina išvada, kad **dauguma vertintojų buvo profesijos mokytojai**. Viena vertus tai gerai, nes šie žmonės gerai išmano profesinio mokymo programos kontekstą ir jos turinį. Kita vertus iškyla grėsmė vertinimų objektyvumui (pavyzdžiui dėl nenoro gadinti su kolegomis santykių) bei kompetentingumui (pavyzdžiui vertinant profesinio mokymo atitiktį rinkos poreikiams). Taip pat stokota „kitokios“ nuomonės. Remiantis aukštojo mokslo kokybės vertinimo patirtimi, vertintojų komandoje dalyvauja ir studentas. Todėl būtų logiška į vertintojų komandą įtraukti mokinių atstovus, nes jie yra pagrindiniai profesinio mokymo paslaugos gavėjai. Siekiant didesnio kokybės vertinimų objektyvumo rekomenduotina metodikoje, skirtoje profesinio mokymo programų įgyvendinimo **kokybės išoriniam vertinimui atlikti**, pakoreguoti vertintojų grupės sudarymo principus, t. y. nustatyti aiškų reikalavimą, kad vertintojų grupėje dalyvautų darbdavių atstovas ir mokinių atstovas. Esant galimybei, rekomenduojama į vertintojų grupę įtraukti kolegas iš kitų Europos Sąjungos šalių, kas padėtų Lietuvos profesinio mokymo tarptautiškumo plėtrai.

Remiantis kokybės vertinimo ataskaitomis bei rezultatų aptarimo seminarais galima teigti, kad **pirmuosius vertinimus buvo gana sudėtinga atlikti**. Pagrindinės priežastys apima sąvokų, vertinimo metodikos, kriterijų ir rodiklių suvokimo skirtumus bei vertinimo patirties stoką. Daugiausia diskusijų kėlė verčių priskyrimo klausimas, t.y. kaip nustatyti, kiek rodiklis svarbus kriterijaus vertinimui (pavyzdžiui vertinant mokymo modernumą mažoms mokykloms, kurios neturi modernios bazės, yra labai svarbus rodiklis, nusakantis, kur vykdomas praktinis mokymas). Vėliau procesas lengvėjo. **Vertinimas – tai kaupiamasis mokėjimas** ir todėl labai svarbu, kad vertintojų komandoje dalyvautų kokybės vertinimo patirtį turintys ekspertai. Seminarų dalyvių nuomone būtų tikslinga **po kelių vertinimų organizuoti juos atlikusių ekspertų pasitarimą** dėl kokybės vertinimų vykdymo. Taip pat rekomenduotina **sudaryti vertintojų banką** ir nuolat jį papildyti naujais nariais, kad atliekant vertinimus būtų bent vienas narys, turintis tinkamą kokybės vertinimo patirtį, t. y. būtų vertinęs pagal šias Metodikas.

8) Savianalizės rengėjų ir vertintojų mokymų dalyvių apklausų rezultatai; respondentai: 124 savianalizės rengėjai ir 92 vertintojai.

Savianalizės ir vertinimo ataskaitų formos buvo parengtos naudoti **taikant informacines technologijas** (toliau – IT). Tenka apgailestauti, kad IT įrankio kūrimas vėluoja. Dėl šios priežasties savianalizės bei vertinimo ataskaitų rengimas, rezultatų apdorojimas ir analizė pareikalavo daugiau laiko ir žmonių darbo sąnaudų, nei buvo planuota.

Tenka pastebėti, kad **savianalizių ataskaitų kokybė labai įvairi**. Tą patvirtina ir kokybės vertinimų apibendrintos švietimo posričių ataskaitos (toliau – posričių ataskaitos). Pastarųjų autoriai teigia, kad kokybės lygis labai priklausė nuo profesinio mokymo įstaigos vadovybės požiūrio, kuris svyravo nuo susidomėjimo iki atsainumo. Pagal Metodiką, skirtą savianalizės rengimui, savianalizės rengėjai irgi turėjo priskirti vertes rodikliams, kriterijams, vertinimo sritims ir kokybės ciklo etapams bei vėliau, vizito metu, jas aptarti su vertintojais. Deja, tokia praktika buvo reta. Todėl rekomenduotina per savianalizės rengėjų mokymus skirti šiam aspektui daugiau laiko.

Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės **vertinimai buvo atliekami vasaros metu**. Tai reiškia, kad vertintojai neturėjo progos pabendrauti su mokiniais, mokytojais, socialiniais partneriais, kaip tai nurodyta Metodikose. Todėl dažnai vienokia ar kitokia vertė balais remiasi tik atitinkamų dokumentų analize ir gali nepakankamai atitikti realią situaciją. Pačių vertintojų nuomonė dėl kokybės vertinimų atlikimo laiko išsiskyrė. Vieni teigė, kad vasara yra tinkamas metas vertinimams atlikti, nes yra laiko giliau paanalizuoti savianalizės ataskaitas. Kiti teigė, jog vertinimai turėtų būti vykdomi mokymo proceso metu, nes tai leistų patikrinti kai kuriuos savianalizės ataskaitoje pateiktus duomenis (pavyzdžiui dirbtuvių užimtumo efektyvumą). Daugiau vertintojų pasisakė už antrąjį variantą, t. y. nuomonę, kad **kokybės vertinimai turi būti atliekami ugdymo proceso metu**. Pastebėtina, kad pirmoji nuomonė yra labiau patogi patiems vertintojams, nes vasaros metu jų tiesioginio darbo krūvis paprastai sumažėja.

Remiantis posričių ataskaitomis **daugumoje profesinio mokymo įstaigų vertinimas vyko sklandžiai**. Jose buvo sudarytos puikios sąlygos darbui, parodyti visi ištekliai, vyravo gera atmosfera. Buvo mokyklų su negatyviu požiūriu, kai kuriose buvo juntamas tam tikras „spaudimas“. Dalyje mokyklų paaiškinus, kad vertinimas atliekamas siekiant išsiaiškinti gerąją patirtį, požiūris pasikeitė teigiama linkme. Tai rodo, kad įgyvendinant kokybės vertinimus ypatingai svarbu vadovautis kokybės filosofija kaip pagalba profesinio mokymo teikėjams: tinkamai parengti mokyklas, supažindinant jas su pagrindiniais vertinimo tikslais, uždaviniais ir vertinimų nauda.

Profesinio mokymo programų įgyvendinimo kokybės vertintojai **proceso naudą** įvertino gerai. Ypatingai pabrėžtos galimybės susipažinti su situacija kitose mokyklose, pasilyginti su tokias pat programas teikiančiomis profesinio mokymo įstaigomis, pamatyti tobulintinas vietas bei pasidalinti gerąja patirtimi užtikrinant programų įgyvendinimo kokybę. Šioje ataskaitoje dėl ribotos apimties pateikiami tik kai kurie gerosios patirties pavyzdžiai pagal atskiras vertinimo sritis.

Rekomenduotina skatinti profesinio mokymo teikėjus intensyviau skleisti bei dalintis turimais gerosios patirties pavyzdžiais. Taip pat siūloma, kad atlikus kokybės vertinimus **gerosios patirties pavyzdžiai būtų susisteminti ir patalpinti visiems profesinio mokymo teikėjams prieinamoje erdvėje**.

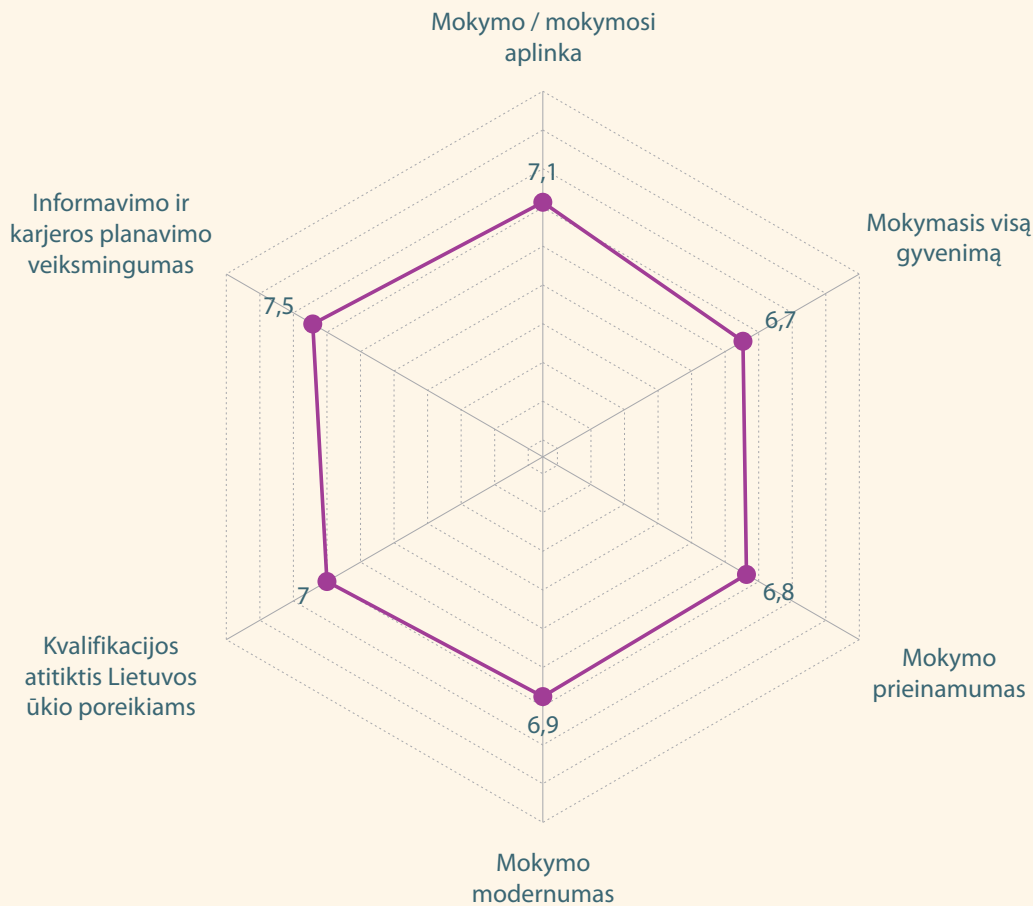
PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO APIBENDRINIMAS PAGAL STRATEGINES VERTINIMO SRITIS

Kaip jau buvo minėta anksčiau, kokybės vertinimai atlikti 7 švietimo posričiuose. Profesinio mokymo programų teikėjų skaičius juose svyruoja nuo 14 iki 49. Detalūs duomenys pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. Vertintų profesinio mokymo teikėjų skaičius pagal švietimo posričius

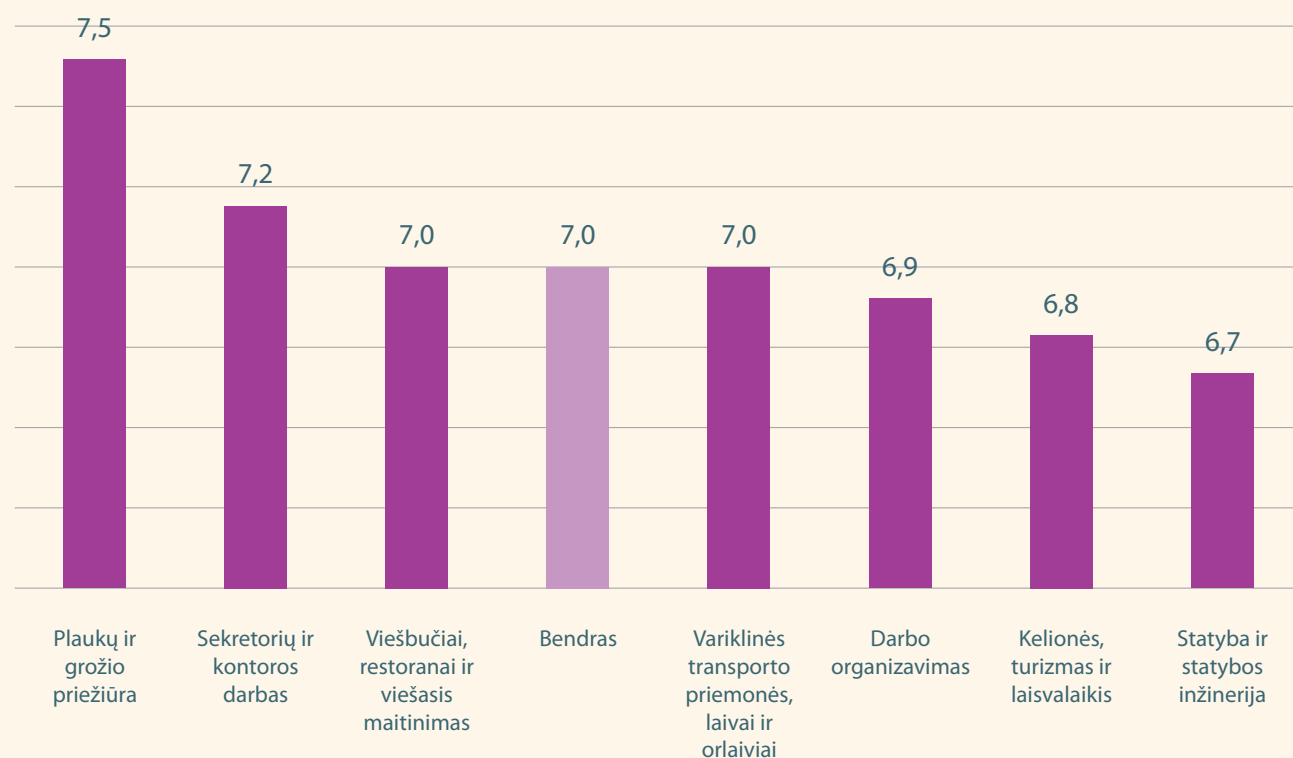
Švietimo posritis	Teikėjų sk.	Švietimo posritis	Teikėjų sk.
Sekretorių ir kontoros darbas (346)	20	Darbo organizavimas (347)	42
Variklinės transporto priemonės, laivai ir orlaiviai (525)	43	Statyba ir statybos inžinerija (582)	43
Viešbučiai, restoranai ir viešasis maitinimas (811)	49	Plaukų ir grožio priežiūra (815)	14
Kelionės, turizmas ir laisvalaikis (812)	20		

Apibendrintas vertinimas pagal strategines sritis pateiktas 3 pav. Iš jo matyti, kad geriausiai įvertinta, t. y. labiausiai kokybės lygmens aprašymus atitinka Informavimo ir karjeros planavimo sritį apibūdinantys rodikliai. Labiausiai tobulintinos yra Mokymosi visą gyvenimą, Mokymo prieinamumo ir Mokymo modernumo sritys. Detalesnė kiekvienos vertinimo srities analizė pateikta žemiau.

3 pav. Apibendrinti kokybės vertinimų švietimo posričiuose rezultatai pagal strategines vertinimo sritis

Gautų kokybės vertinimų analizė pagal švietimo posričius (žr. 4 pav.) rodo, kad Plaukų ir grožio priežiūros posrityje visos strateginės sritys yra įvertintos geriau, nei kituose. Žemiausius įvertinimus pagal visas sritis, išskyrus Mokymąsi visą gyvenimą, turi Statybos ir statybos inžinerijos švietimo posritis. Mokymasis visą gyvenimą prasčiausiai įvertintas Kelionių, turizmo ir laisvalaikio posrityje. **Skirtumai tarp švietimo posričių** tiesiogiai priklauso nuo profesinio mokymo įstaigų, teikiančių to posričio profesinio mokymo programas, skaičiaus ir vietos (t. y. nuo to, kur veikia dauguma atitinkamo posričio programas teikiančių mokyklų – didžiuosiuose miestuose ar kitose vietovėse) bei posričio specifikos (t. y. mokymui reikalingos materialinės bazės apimčių lygio, jos atnaujinimo poreikio dažnumo ir jos kaštų). Paprastai didžiuosiuose miestuose veikiančios mokyklos pasižymi geresne materialine baze vertintoms profesinio mokymo programoms nei kitos. Todėl **bendradarbiavimas** tarp to paties posričio programas teikiančių profesinio mokymo įstaigų ypač naudojantis turimais materialiniais ištekliais yra **esminė sąlyga** profesinio mokymo kokybei gerinti.

4 pav. Posričiai pagal visų strateginių sričių vertinimo vidurkius

Mokymo / mokymosi aplinka

Nors sprendžiant pagal gautus rezultatus šios srities kokybės lygmuo pakankamai atitinka nustatytąjį, tačiau kai kurių rodiklių vertinimai rodo problemines vietas. Pavyzdžiui „Nubyrėjusiųjų“ mokinių dalis. Pagal kokybės lygmens aprašymą ji turėtų būti 10 ar mažiau procentų, tuo tarpu daugumoje mokyklų šis rodiklis yra gerokai didesnis. Tendencija būdinga visiems vertintiems švietimo posričiams. Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje⁹ nustatyta, kad 18–24 metų asmenų be vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos dalis (10 metų vidurkis) 2022 metais turėtų būti 8 procentai. Tai aktualu ir profesinio mokymo teikėjams. Todėl labai svarbu išsiaiškinti „nubyrėjimo“ priežastis ir numatyti priemonės situacijos gerinimui.

9) Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 Dėl valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo, http://www.smm.lt/web/lt/teisesakiai/tei/valstybine-svietimo-strategija_1

Mokinių pažangumas – kita probleminė vieta. Pagal kokybės lygmens aprašymą reikalaujama, kad daugumos (daugiau nei 50 %) mokinių pažangumas kasmet didėtų, t. y. kuo daugiau mokinių pasiektų geresnius savo asmeninius mokymosi rodiklius. Tai rodo, kad mokykloje taikomos tinkamos priemonės mokinių motyvacijai mokytis gerinti. Gana dažnai buvo nustatoma priešinga tendencija, t. y. daugumoje profesinio mokymo įstaigų šis rodiklis buvo mažesnis, nei reikalaujama. Taip pat, remiantis kokybės vertinimų rezultatais galima teigti, kad egzistuoja tiesioginė priklausomybė tarp „nubyrėjimo“ ir pažangumo, t. y. mažėjant pažangumui, didėja mokinių „nubyrėjimas“ ir atvirkščiai – didėjant pažangumui mažiau mokinių „nubyra“.

Dauguma profesinio mokymo teikėjų turi sukūrę tiek **mokinių** tiek ir **mokytojų nuomonės** mokymo klausimais nustatymo instrumentus. Dažniausiai naudojamas anketinės apklausos būdas. Sprendžiant iš savianalizės ir vertinimo ataskaitų, mokiniai ir mokytojai paprastai yra patenkinti sąlygomis mokymui. Tačiau kai kurie vertintojai kelia klausimą, ar mokiniai yra susipažinę su sąlygomis kitose mokyklose ir ar jie turi su kuo palyginti savo aplinką. Gali būti, kad jie patenkinti tuo, ką turi, nes nežino kaip gali būti geriau. Todėl ekskursijos į kitas profesinio mokymo įstaigas ar praktinis mokymas jose būtų sveikintinas reiškinys gerinant visų profesinio mokymo programų įgyvendinimą. Nuomonių nustatymo mechanizmai paprastai yra institucinio lygmens, mažai atskleidžiantys nuomonių skirtingumus pagal atskiras profesinio mokymo programas. Kokybės vertinimų rezultatų apibendrinimo pagal švietimo posričius ataskaitose rekomenduojama unifikuoti apklausų klausimynus nacionaliniu mastu, tokiu būdu užtikrinant rezultatų palyginamumą įvairiais lygmenimis: nacionaliniu, instituciniu, šakiniu (pagal švietimo posričius) ir pagal atskiras profesinio mokymo programas toje pačioje institucijoje.

Atkreiptinas dėmesys į profesinio mokymo teikėjų **strateginio planavimo** kompetenciją. Rodikliai tokie kaip mokyklos misija ir vizija bei metiniai prioritetiniai uždaviniai susilaukė daug diskusijų. Vieni kokybės vertinimo dalyviai teigė, kad tai institucinio vertinimo dalykas, kiti, kad misija ir vizija yra tvirtinamos Švietimo ir mokslo ministerijos ir todėl neturėtų būti vertinamos. Kokybės vertinimų rezultatai rodo, kad dažnai į šiuos rodiklius buvo žiūrėta formaliai. Kita vertus kokybės vertinimus atlikę ekspertai atkreipė dėmesį į tai, jog dažnai prioritetiniai uždaviniai kartojasi metai iš metų, kad jie sunkiai išmatuojami, kad jų nustatoma labai daug, kad socialinių dalininkų dalyvavimas planavimo procese yra daugiau „popierinis“ nei realus ir pan. Visa tai rodo, jog **dalis profesinio mokymo teikėjų stokojo strateginio valdymo esmės ir svarbos suvokimo**. Turint omenyje, kad efektyvų institucijos funkcionavimą lemia jos gebėjimas įžvelgti naujas galimybes, įvertinti rinkos kaitą, savo konkurentus ir pan., rekomenduotina stiprinti profesinio mokymo teikėjų strateginio valdymo pajėgumus. Kai kuriose kokybės vertinimų rezultatų apibendrinimo pagal švietimo posričius ataskaitose rekomenduojama vertinti ne tik vizijos ir misijos formuluotes, bet ir jų įgyvendinimo sėkmingumą. Atsižvelgiant į Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje suformuluotą strateginį tikslą¹⁰ ir viziją¹¹, rekomenduojama atitinkamai pakoreguoti vizijos ir misijos bei prioritetinių metinių uždavinių rodiklių kokybės lygmens aprašymus.

Analizuojant kokybės vertinimų rezultatus išryškėjo dar viena tendencija – nepakankamai aišku, kaip bus ir ar bus užtikrintas vykdytų **nacionalinių projektų** (karjeros, sektorialių centrų, mokytojų kva-

10) „Pagrindinis strateginis tikslas – paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį.“

11) „Lietuvos švietimo vizija – kiekvienas vaikas, jaunas ir suaugęs žmogus Lietuvoje siekia ir nesunkiai randa, kur mokytis, šalies švietimo sistemą sudaro valstybinės, savivaldybių ir nevalstybinės nuolat tobulėjančios, tarpusavyje ir su partneriais bendradarbiaujančios švietimo įstaigos, kurių darbuotojai turi autoritetą visuomenėje ir palaiko nuolatinę diskusiją dėl šalies švietimo plėtotės, Lietuvos valstybės ir jos žmonių sėkmės ir kultūros bei ūkio plėtos, atsižvelgiant į miesto ir kaimo darnią raidą.“

lifikacijos) **veiklų tęstinumas** pasibaigus ESF finansavimui. Todėl rekomenduotina švietimo politiką formuojančioms ir jos įgyvendinimą administruojančioms valstybės institucijoms kartu su profesinio mokymo teikėjais numatyti priemones nacionalinių projektų veiklų tęstinumui užtikrinti ir pakankamas lėšas joms įgyvendinti.

Kaip **gerosios patirties pavyzdžius** šioje srityje galima įvardinti Alytaus profesinio rengimo centrą, kuris galėtų pasidalinti patirtimi, kaip sumažino „nubyrėjimą“ (pvz. smulkiojo verslo paslaugų teikėjo programoje nuo 46% 2012 iki 0% 2013). Taip pat centras yra sukūręs efektyvią mokinių ir mokytojų pasitenkinimo mokymo / mokymosi aplinka matavimo sistemą.

Vilniaus Geležinkelio transporto ir paslaugų verslo mokykloje sudarytos puikios sąlygos profesijos mokytojams dalyvauti projektinėje veikloje - 33 % mokytojų kasmet dalyvauja tarptautiniuose projektuose, 71 % – mokykliniuose.

Telšių regioninis profesinio rengimo centras turi sukūręs darbdavių anketą, kurioje jie žymi praktiko gebėjimus pagal standartuose aprašytas kompetencijas.

Mokymasis visą gyvenimą

Kaip jau buvo minėta aukščiau, strateginės vertinimo srities Mokymasis visą gyvenimą kokybė buvo įvertinta žemiausiais balais palyginus su kitų sričių vertinimais. Pagrindinė problema šioje srityje sietina su **kvalifikacijos įgijimo sėkmingumu**. Siektina rodiklio reikšmė yra, kad daugiau nei 90 % mokinių sėkmingai baigtų mokslus. Realybė kitokia – daugumoje profesinio mokymo programų šis rodiklis yra gerokai mažesnis. Kokybės vertinimų dalyviai siūlo rodiklį mažinti iki 60 %. Pažymėtina, kad yra profesinio mokymo įstaigų, kuriose mokslų baigimo sėkmė pilnai tenkina ir net viršija nustatytą reikšmę (pavyzdžiui nevalstybinė mokykla VšĮ „Art of Beauty“). Todėl siūloma išanalizuoti tokių profesinio mokymo teikėjų gerąją patirtį ir pritaikyti ją kitoms, žemesnius rezultatus turinčioms įstaigoms. Taip pat kiekvienam profesinio mokymo teikėjui patartina palyginti skirtingų programų sėkmingumą mokyklos viduje, nes iš savianalizės ataskaitų matyti, kad jie skiriasi. Tai leistų pamatyti mokymo pagal skirtingas profesinio mokymo programas organizavimo skirtumus ir tiksliau nustatyti veiksnus, kurie lemia vienokius ar kitokius sėkmingumo rezultatus. Paminėtina, kad sėkmingumas priklauso nuo „nubyrėjimo“ ir pažangumo, todėl nagrinėjant problemos priežastis labai svarbu kompleksiskai pažvelgti į situaciją profesinio mokymo įstaigoje. Taip pat siūloma tikslinti rodiklį Mokymasis tęsiamas kitose programose, apibrėžiant programos lygmenį žemesnis ir aukštesnis.

Profesinio mokymo programų ir kursų pasiūla remiantis vertinimų rezultatais yra tobulintina. Dauguma mokyklų, ypač mažesnių, teikia vieną ar kelias formalias konkrečios švietimo posričio programas. Dažnai programos yra skirtos tik tam tikrą išsilavinimo lygį (pradinį, pagrindinį ar vidurinį) įgijusiems asmenims. Neformalių programų ar kursų pasiūla yra mažai išplėtotą. Faktiškai nėra kursų įmonių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti. Todėl, atsižvelgiant į intensyvių praktinio mokymo išteklių modernizavimą (pavyzdžiui sektorialių praktinio mokymo centrų steigimą), rekomenduojama plėtoti profesinio mokymo programų ir kursų įvairovę tiek išsilavinimo tiek ir tikslinių grupių (mokinių / studentų, darbuotojų, bedarbių ir pan.) aspektais. **Pereinamumas tarp įvairių švietimo grandžių** irgi nusipelnė atskiros dėmesio. Nors profesinio mokymo teikėjai turi pakankamai bendradarbiavimo sutarčių su kitomis mokymo įstaigomis, tačiau jose dažniausiai nenustatomos pereinamumo tarp to paties ar skirtingo lygmens programų (pavyzdžiui tarp skirtingų mokyklų profesinio mokymo programų tai pačiai kvalifikacijai įgyti, tarp viduri-

nio ir profesinio mokymo programų) sąlygos ar kriterijai. Pereinamumo galimybes riboja ir darbo patirties ar kitais būdais įgytų kompetencijų užskaitymo mechanizmų stoka.

Gerąją patirtimi plėtojant mokymų pasiūlą galėtų pasidalinti Vilniaus Geležinkelio transporto ir paslaugų verslo mokykla, kuri organizuoja įvairios paskirties pamokas apie įgyvendinamas programas.

Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla pasižymi efektyviu bendradarbiavimu su aukštosiomis mokyklomis, plėtojant pereinamumo tarp profesinio mokymo ir aukštojo mokslo grandžių galimybes.

Alytaus profesinio rengimo centras, Kauno Karaliaus Mindaugo profesinio rengimo centras, VšĮ „Art of Beauty“ pademonstravo puikius mokymosi sėkmingumo rezultatus (94 -100 % mokinių sėkmingai baigia mokslus) ir galėtų pasidalinti mokinių motyvavimo patirtimi.

Mokymo prieinamumas

Analizuojant profesiniame mokyme sudarytas sąlygas mokytis įvairių gebėjimų ir poreikių asmenims, tenka konstatuoti faktą, kad jos nepakankamos. Pirmiausia tai sietina su **teikiamų programų pasiūla**, kuri yra gana ribota tikslinių grupių įvairovės ir turimo išsilavinimo atžvilgiu (aptarta aukščiau, nagrinėjant mokymosi visą gyvenimą sritį). Taip pat, kokybės vertinimų analizė atskleidžia, kad mažai išnaudojamos nuotolinio mokymosi galimybės. Dalis kokybės vertinimų dalyvių nurodė, kad nuotolinis mokymas nėra tinkamas būdas profesiniam mokymui. Tokia nuomonė gali būti dėl nežinojimo. Kai kuriose švietimo posričių ataskaitose minima, jog yra profesinio mokymo teikėjų, kurie neigiamai vertina nuotolinio mokymo galimybes, nors ir nėra jo išbandę. Pastebima, kad jie stokoja žinių ir informacijos apie nuotolinio mokymo diegimą ir teikiamą naudą. Todėl rekomenduotina, kad mokyklos, turinčios gerąją nuotolinio mokymo patirtį, perduotų ją kitiems profesinio mokymo teikėjams.

Kokybės vertinimai atskleidė, kad beveik visi profesinio mokymo teikėjai turi aiškias **ankstesnės mokymosi patirties užskaitymo** procedūras. Jos parengtos vadovaujantis Ankstesnio mokymosi pasiekimų užskaitymo tvarkos aprašu¹². Kitokia situacija su **darbo patirties užskaitymo** mechanizmais – tik maža dalis mokymo įstaigų turi juos apibrėžę. Viena iš galimų priežasčių – nacionalinių gairių stoka. Todėl siūloma parengti rekomendacijas dėl darbo patirties ar kitaip įgytų kompetencijų vertinimo ir užskaitymo profesiniame mokyme. Jos pagelbėtų profesinio mokymo teikėjams didinti mokymo prieinamumą ir tokiu būdu paskatintų Lietuvos kvalifikacijų sandaros¹³ įgyvendinimą.

Kitos problemos šioje srityje sietinos su **statistika** bei **mokymo sąlygų lankstumu**. Statistika mokinių su specialiais poreikiais atžvilgiu yra nepakankama (t. y. duomenys renkami apie visus mokinius bendrai, neišskiriant turinčių specialių poreikių). Kaip rodo vertinimų rezultatai, daugelis mokyklų teigia, kad sudaro mokiniams galimybes mokytis pagal **individualius planus**. Vertinimus atlikę ekspertai pažymėjo, kad šių faktų patikrinti negalėjo, nes kokybės vertinimai vyko vasaros atostogų metu. Todėl kol kas sąlygų lankstumui objektyviai įvertinti trūksta duomenų.

Tarp mokymo prieinamumo **gerosios patirties pavyzdžių** paminėtinas Visagino technologijos ir verslo profesinio rengimo centras, galintis pasidalinti nuotolinio mokymo teikimo patirtimi. Jis turi nuotolinio mokymo centrą, kurio tikslas – plėtoti nuotolinio mokymo paslaugas suaugusiems.

12) Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. ISAK-72 Dėl ankstesnio mokymosi pasiekimų užskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo (Žin., 2008, Nr. 8-297).

13) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr. 535 Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=372306&p_query=&p_tr2=

Vilniaus paslaugų verslo darbuotojų ir Kauno Karaliaus Mindaugo profesinio rengimo centrai turi vaikų darželius, kurie atneša dvejopą naudą: tarnauja kaip praktinio mokymo bazė ir sudaro sąlygas mokytis moterims, turinčioms mažamečių vaikų.

Alytaus profesinio rengimo centras prieinamumą gerina, patalpindamas visą mokymo medžiagą MOODLE aplinkoje.

Mokymo modernumas

Nuo 2008 m. įgyvendinant Praktinio profesinio mokymo išteklių programą¹⁴ daugelyje profesinio mokymo įstaigų vyksta intensyvus **praktinio mokymo bazės atnaujinimas** (pavyzdžiui steigiami sektoriniai praktinio mokymo centrai, kurie aprūpinti naujausiomis technologijomis ir įranga). Dažniausiai modernizavimas vykdomas Europos Sąjungos fondų lėšomis. Daugelis vertintų profesinio mokymo teikėjų nurodė, kad **techninė bazė eksploatuojama** efektyviai, t. y. ji naudojama 8 val. per dieną. Patikrinti šių duomenų nebuvo galimybių dėl vizitų į mokymo įstaigas laiko – jie buvo vykdomi vasaros atostogų metu. Gauti kokybės vertinimų rezultatai rodo, kad mokyklos gana retai sudaro savo mokiniams sąlygas praktiniam mokymui atlikti kitose profesinio mokymo įstaigose. Todėl peršasi išvada, kad praktinio mokymo bazės eksploatuojamos nepakankamai efektyviai. Rekomenduotina skatinti profesinio mokymo teikėjus kooperuotis praktinio mokymo klausimais, t. y. sudaryti mokiniams galimybes tobulinti praktinius įgūdžius naujausiomis technologijomis ir įranga aprūpintose mokyklose.

Mokinių ir profesijos mokytojų judumas – dar viena silpnoji profesinio mokymo Lietuvoje grandis, ypač atvykstančiųjų mokytis ar mokytis iš kitų šalių atžvilgiu. Priežasčių gali būti įvairių – nepakankamas mūsų profesinio mokymo įstaigų pasirengimas priimti mokinius ar mokytojus iš kitų šalių, kalbos barjeras, informacijos apie Lietuvos profesinio mokymo teikėjus užsienio kalbomis stoka ir pan. Taip pat profesinio mokyme mažai dalyvauja įmonių atstovai ir kitų mokymo įstaigų mokytojai ar dėstytojai. Tai rodo tam tikrą profesinio mokymo teikėjų uždaramą, kas galimai turi neigiamos įtakos programų įgyvendinimo kokybei.

Pastebėtina, kad modernumą rodo ir **pajamos** už mokymo paslaugas, teikiamas rinkos dalyviams (pvz. darbuotojams, bedarbiams). Jos turėtų sudaryti pagrindinę nebiudžetinių pajamų dalį. Vadovaujantis savianalizėse pateiktais duomenimis, taip ir yra. Problema sietina su maža kursų pasiūla. Pajamos už mokinių suteiktas paslaugas ir pagamintą produkciją mokymosi procese skatina mokinių verslumo bei atsakingumo už darbo rezultatus ugdymąsi. Klausimas yra pakankamai opus ir tik maža dalis profesinio mokymo teikėjų gali pasigirti puikiais rezultatais. Vieni kokybės vertinimų dalyviai siūlo šį rodiklį naikinti, kiti – praplėsti pajamų sampratą (t. y. matuoti „ne tik pinigais“).

Gerą patirtimi mokymo modernumo srityje gali pasidalinti Kauno informacinių technologijų mokykla, kuri sudaro sąlygas mokiniams atlikti praktiką kitose profesinio mokymo įstaigose (pvz. Kauno maisto pramonės ir prekybos mokymo centre).

Alytaus profesinio rengimo centras turi bendradarbiavimo su kitų šalių profesinėmis mokyklomis ir įmonėmis patirtį.

Kauno socialinių paslaugų ir statybos verslo darbuotojų profesinio rengimo centras turi daug mokinių iš kitų šalių.

14) Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gruodžio 3 d. įsakymas Nr. ISAK-2333 Dėl praktinio profesinio mokymo išteklių plėtros programos patvirtinimo (Žin. 2008, Nr. 7-259).

Šiaulių profesinio rengimo centras teikia paslaugas barterinių mainų principu (paslauga už paslaugą).

Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo mokykla yra pavyzdys, kaip galima suaktyvinti ir motyvuoti mokinius klientams aptarnauti.

Kvalifikacijos atitiktis ūkio poreikiams

Šią sritį apibrėžia kriterijai susiję su programų rengimu ir atnaujinimu, mokytojų profesiniu tobulėjimu, mokinių įgytų kompetencijų vertinimo efektyvumu, absolventų įsidarbinimu, darbdavių pasitenkinimu ir kt. Dauguma profesinio mokymo teikėjų turi nusistatę **programų rengimo ir atnaujinimo** mechanizmus bei apibrėžę programų įgyvendinimo stebėsenos rodiklius. Tai nacionalinio projekto vidinės kokybės sistemoms profesinio mokymo įstaigose diegti rezultatas. Tačiau kiek realiai ir efektyviai šie mechanizmai veikia, nustatyti vasaros metu buvo gana sudėtinga. Remiantis vertintųjų pastebėjimais galima teigti, kad gana dažnai programas rengia ir atnauja patys profesijos mokytojai, socialiniai partneriai šiame procese dalyvauja gana pasyviai. Kokybės vertinimų rezultatų aptarimo seminaruose išryškėjo problema, kad profesinio mokymo teikėjams yra sudėtinga nustatyti ūkio poreikius ir atsižvelgiant į juos projektuoti mokymus. Pastebėtina, kad viešai prieinamos ūkio plėtros prognozės yra maždaug 3 metų trukmės ir parengtos bendrai, t. y. neskirstant pagal ūkio sektorius. Kaip žinia specialistui parengti reikia mažiausiai 3 metų. Taip pat laikas reikalingas ir programai parengti bei įteisinti. Situaciją gali pagerinti kito nacionalinio projekto, skirto modulinio profesinio mokymo sistemai plėtoti bei kvalifikacijų sandarai įgyvendinti, rezultatai. Tačiau tai niekaip neišsprendžia ūkio plėtros prognozavimo problematikos, be kurios sudėtinga vertinti tiek profesinio mokymo tiek ir aukštojo mokslo teikiamų kvalifikacijų atitiktį rinkos poreikiams. Todėl rekomenduotina įpareigoti už ūkio plėtrą atsakingą instituciją reguliariai rengti ūkio plėtros ir atskirų jos sektorių vidutinės ir ilgalaikės trukmės prognozes šalies ir regionų lygmenimis. Jų pagrindu turėtų būti formuojami kvalifikacijų poreikio užsakymai švietimo sistemai.

Absolventų įsidarbinimas pagal teikiamas programas yra labai įvairus. Jis svyruoja nuo mažiau nei 20 % iki 100 % Dideliuose miestuose šis rodiklis paprastai didesnis, nei kitose vietovėse. Tarp galimų priežasčių – profesinio rengimo kokybės skirtumai tarp kaimo ir miesto (pvz. techninės bazės modernizavimo galimybės), nepakankama programų atitiktis ūkio vietinės rinkos poreikiams (sietina su ūkio plėtros prognozavimo problematika), kooperacijos tarp profesinio mokymo teikėjų vykdant praktinį mokymą stoka ir pan. Tiek vertintųjų tiek ir savianalizės rengėjų nuomone surinkti duomenis absolventų įsidarbinimo stebėsenai yra gana sudėtinga. Todėl rekomenduotina tam tikrus rodiklius apskaičiuoti centralizuotai, naudojantis nacionalinėmis duomenų bazėmis¹⁵ – šiuo atveju galima būtų pasinaudoti SODROS disponuojama informacija.

Mokytojų profesiniam tobulėjimui lėšos yra numatytos mokinio krepšelyje. Todėl kokybės vertinimų dalyviai siūlo rodiklį Sąlygos profesinės kvalifikacijos atnaujinimui (t. y. lėšų suma skirta mokytojų kvalifikacijos tobulinimui) keisti rodikliu, kuris matuotų **profesijos mokytojų pasirengimą efektyviai vykdyti praktinį mokymą**. Sprendžiant iš švietimo posričių ataskaitų situacija su profesinės kvalifikacijos tobulinimu yra pakankamai gera visuose posričiuose. Tam galimai įtakos turėjo nacionalinis projektas, kuriuo buvo siekiama suteikti profesijos mokytojams technologinių kompetencijų dirbti naujoje (sektorinių praktinio mokymo centrų) bazėje. Vienas iš rezultatų – sukurtas profesijos moky-

15) Tokią patirtį taikoma vertinant studijų programų ar aukštųjų mokyklų veiklos kokybę.

tojų kvalifikacijos tobulinimo modelis¹⁶. Jame nustatyta, kad pagrindiniai programų technologinėms kompetencijoms tobulinti rengėjai ir mokymų teikėjai – darbdavių ir darbuotojų organizacijos, įmonės ir sektoriai praktinio mokymo centrai. Projekto veiklos įgyvendintos ESF lėšomis (bendra projekto vertė beveik 21 milijonas litų¹⁷). Todėl stokojant biudžetinių lėšų egzistuoja rizika dėl technologinių kompetencijų tobulinimo veiklos tęstinumo, kas gali neigiamai atsiliiepti profesinio mokymo kokybei. Ją galima būtų sumažinti efektyvesnio **socialinės partnerystės schemos** panaudojimo profesijos mokytojų technologinėms kompetencijoms tobulinti dėka. Atkreiptinas dėmesys į profesijos **mokytojų dalyvavimą projektinėje veikloje**, kurioje ugdomos ne tik dalykinės, bet ir bendrosios kompetencijos (pavyzdžiui darbas komandoje). Kai kurie profesinio mokymo teikėjai apskritai nevykdo projektinės veiklos, gana maža dalis profesijos mokytojų dalyvauja tarptautiniuose projektuose. Viena iš galimų priemonių situacijai gerinti galėtų būti bendradarbiavimo tarp profesinio mokymo teikėjų projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais skatinimas.

Kriterijus dėl efektyvaus mokinių įgytų kompetencijų vertinimo taip pat traktuotinas kaip tobulintina kvalifikacijos atitikties ūkio poreikiams grandis. Tai sietina su **meistriškumo konkursų** organizavimu ir dalyvavimu juose. Visuose švietimo posričiuose vyrauja panašios tendencijos, t. y. daugelis profesinio mokymo teikėjų organizuoja tik mokyklinius meistriškumo konkursus, labai mažai Lietuvos profesinio mokymo atstovų dalyvauja tarptautiniuose meistriškumo konkursuose. Dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose didina šalies švietimo sistemos žinomumą ir patrauklumą kitose šalyse. Todėl tiek valstybė tiek ir patys profesinio mokymo teikėjai turėtų skirti deramą dėmesį **tarptautiškumo meistriškumo konkursuose plėtrai**.

Nors **darbdavių pasitenkinimas** absolventų kvalifikacija įvertintas pakankamai gerai, tačiau apklausų reguliarumas bei tam tikri pastebėjimai vertinimo ataskaitose, leidžia šiais vertinimais suabejoti. Pirma norėtųsi atkreipti dėmesį į tai, kad vertintojai neturėjo galimybių pabendrauti su įmonėmis. Antra, tiek vertinimo ataskaitose tiek ir rezultatų aptarimų metu buvo išsakyta nuomonė, kad kyla įtarimų dėl darbdavių apklausos objektyvumo. Trečia, stokojama mechanizmų darbdavių nuomonei tirti. Apibendrintose pagal švietimo posričius vertinimų ataskaitose rekomenduojama parengti instrumentus darbdavių pasitenkinimui absolventų kvalifikacija matuoti ir reguliariai apklausti ne tik įmones, kuriose mokiniai atlieka praktiką, bet ir tuos darbdavius, kurių įmonėse dirba absolventai įgiję atitinkamą kvalifikaciją.

Gerą patirtimi kvalifikacijos atitikties ūkio poreikiams srityje pasižymi Alytaus profesinio rengimo centras, kuris turi nustatę aiškius rodiklius programų įgyvendinimo kokybei stebėti. Centro mokytojai aktyviai dalyvauja regioniniuose, nacionaliniuose, tarptautiniuose ir mokykliniuose projektuose ir tokiu būdu plečia savo profesinio pažinimo akiratį bei lavina bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus.

Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas

Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas labiausiai iš visų vertinimo sričių atitinka kokybės lygmens aprašymus. Tai rodo, kad profesinio mokymo teikėjai skiria pakankamai daug dėmesio informavimui. Pagrindinė priežastis – siekis pritraukti kuo daugiau mokinių. Mokyklos naudoja įvairius informacijos viešinimo būdus, turi **informavimo ir karjeros planavimo specialistus**. Pastarieji

parengti ESF lėšomis. Todėl nacionalinių projektų veiklų tęstinumo užtikrinimas yra aktuali problema visose vertinimo srityse, taip pat ir šioje. Taip pat opi ir darbdavių dalyvavimo ugdymo karjerai veiklose problematika, kuri apima galimybių dalyvauti sudarymą ir paties dalyvavimo aktyvumą.

Yra pastebėjimų, kad mažai tiriami **mokinių lūkesčiai karjeros planavimo klausimais** ir pasitenkinimas gautu konsultavimu. Todėl rekomenduotina gerinti mokinių informavimo ir karjeros planavimo kokybę, kad mokinys pasirinktų sau patinkamą ir tinkamą specialybę.

Mokinių priėmimo planavimas yra labiausiai tobulintina grandis informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumo srityje. Paprastai mokyklos planuodamos priimamų mokinių skaičių orientuojasi į Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytą minimalų mokinių skaičių grupėje. Todėl metinės planavimo apimtys mažai kinta. Tačiau vienas iš esminių reikalavimų profesiniam mokymui yra jo įgyvendinimas tokiu būdu, kad kuo geriau būtų tenkinami mokinių, darbdavių bei visuomenės poreikiai, kas jau savaime daro mokinių priėmimo planavimą sudėtingu. Kaip ir kvalifikacijos atitikties ūkio poreikiams atveju, dar labiau padėtį sunkina ūkio ir jo sektorių plėtros vidutinės ir ilgalaikės trukmės prognozių šalies bei regionų mastu nebuvimas.

Apibendrinant šios srities vertinimo rezultatus rekomenduotina koreguoti Metodikas **padidinant reikalavimus** informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumo srities **kokybei**.

Gerosios patirties pavyzdžiai:

- » Pastebima, kad kai kurie profesinio mokymo teikėjai taiko labai įdomius informacijos viešinimo būdus. Pavyzdžiui Tauragės profesinio rengimo centras, Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla turi muziejus. Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės technologinė mokykla turi savo gamybos uogienės ir medaus, kuriuos dovanoja svečiams.
- » Kauno Karaliau Mindaugo profesinio rengimo centras turi 76 specialistus, galinčius konsultuoti mokinius karjeros klausimais. Informavimas ir karjeros planavimas yra pritaikytas bendrojo lavinimo mokyklų bei specialiųjų internatų vaikams. Įgyvendinant šias veiklas pasitelkiamos įvairios ne pelno siekiančios organizacijos.
- » Šiaulių ir Alytaus profesinio rengimo centrai galėtų pasidalinti patirtimi apie modernius ir efektyvius informacijos viešinimo būdus.

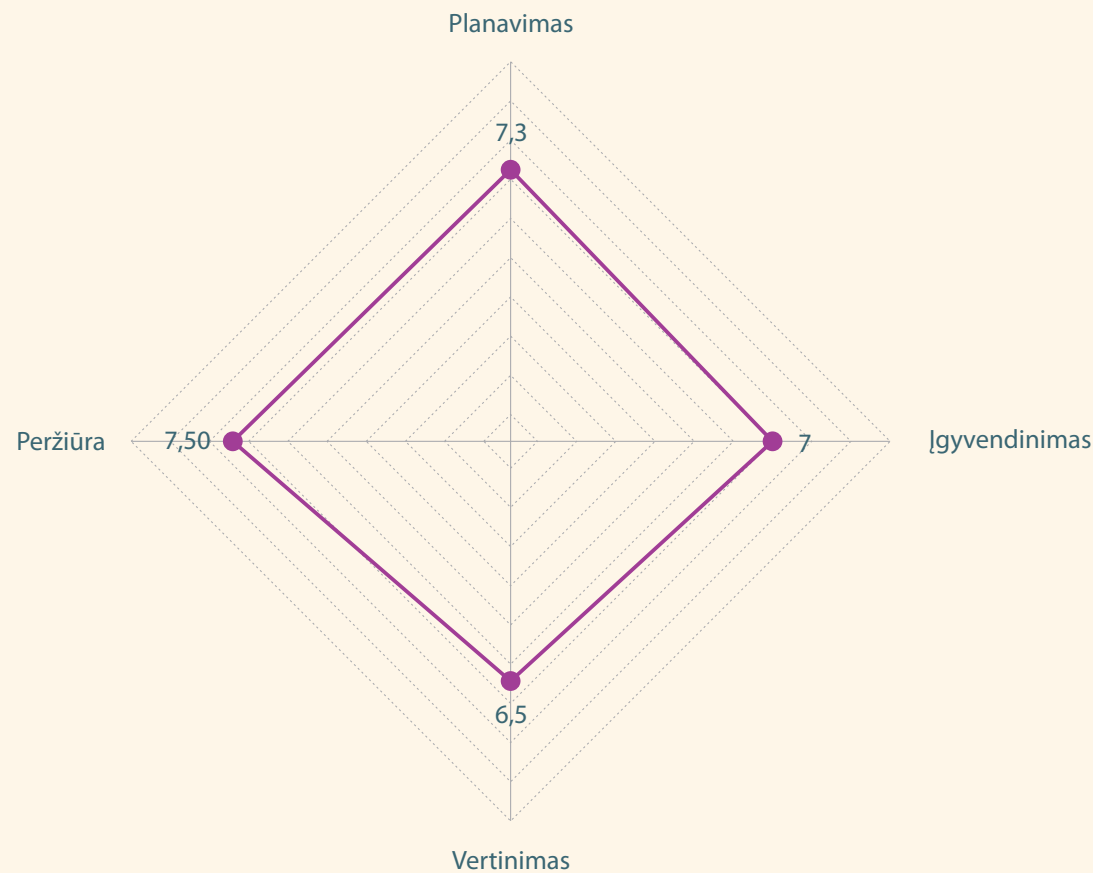
PROFESINIO MOKYMO PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMO KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO APIBENDRINIMAS PAGAL KOKYBĖS CIKLO ETAPUS

Kokybės ciklą sudaro **keturi etapai**: planavimas, įgyvendinimas, vertinimas ir peržiūra. Jų įvertinimai (reikšmių posričiuose vidurkiai) pateikti 5 paveiksle. Iš jo matyti, kad žemiausiu balu įvertintas kokybės ciklo etapas **vertinimas**. Pastarasis yra bene svarbiausias elementas kokybės užtikrinimo sistemoje, nes parodo kokie rezultatai pasiekti asmens ir sistemos lygmeniu, koku laipsniu yra pasiekti programos ir profesinio mokymo teikėjo tikslai. Remiantis Metodikomis vertinimo etapą nusako tokie rodikliai kaip „nubyrėjimas“, pažangumas, mokymosi sėkmingumas, įsidarbinimas, užimtumas, darbdavių pasitenkinimas ir pan. Vertinimas yra glaudžiai susijęs su **įgyvendinimo** etapu. Pastarasis apima

16) <http://www.pmdtkt.upc.smm.lt/modelis.pdf>

17) http://www.pmdtkt.upc.smm.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=1&lang=lt

18 platų veiklų spektrą ir yra apibrėžtas tokiais rodikliais kaip mokinių ir mokytojų judumas, mokytojų kvalifikacija, meistriškumo konkursai, programų pasiūla, dalyvavimas projektinėje veikloje, pajamos už teikiamas paslaugas ir pan. Šio etapo vertinimas irgi tarp silpnųjų ir kelia pagrįstą susirūpinimą kokybės užtikrinimo efektyvumu profesinio mokymo įstaigose.

5 pav. Apibendrinti kokybės vertinimų švietimo posričiuose rezultatai pagal kokybės ciklo etapus

Atsižvelgiant į įgyvendinimo ir vertinimo etapų vertes, kyla abejonių dėl **peržiūros** vertinimo objektyvumo. Pastarasis apima kokybės kultūros ugdymą (t. y. kaip nustatomos tobulinimo priemonės, kaip jos viešinamos ir pan.) ir jį apibūdinantys rodikliai susilaukė kritikos tiek iš savianalizės rengėjų tiek ir iš vertintojų. Todėl **rekomenduojama patikslinti visus šį etapą apibūdinančių rodiklių kokybės lygmens aprašymus**, pritaikant juos pagal konkrečias vertinimo sritis. **Planavimo** rodikliai apima strateginį planavimą, kursų ir programų pasiūlą, programų atnaujinimą, pereinamumo galimybes, informavimo efektyvumą. Visi rodikliai aptarti ankstesniame skyriuje, todėl čia pakartotinai analizuojami nebus. Be jau minėtų priemonių profesinio mokymo kokybei gerinti, siūloma skatinti aktyvesnį visų socialinių dalininkų ir ypač socialinių partnerių dalyvavimą profesinio mokymo planavimo procese; stiprinti bendradarbiavimą su socialiniais partneriais visose strateginėse vertinimo srityse.

Aukščiau aprašytos kokybės užtikrinimo ciklo etapų vertinimo tendencijos būdingos visiems švietimo posričiams.

REKOMENDACIJOS PROFESINIO MOKYMO PROGRAMOMS IR PROFESINIO MOKYMO KOKYBĖS UŽTIKRINIMO SISTEMAI TOBULINTI

- » **Kokybės vertinimo procesas:** kokybės vertinimus atlikti tuo metu, kuomet vyksta ugdymo procesas; sudarant vertintojų grupes įtraukti mokinių atstovus, darbdavių atstovus, esant galimybei – atstovus iš kitų šalių; vertintojų grupėje turi būti bent vienas, turintis vertinimo patirtį pagal šias Metodikas; išorinio kokybės vertinimo pagal Metodikas mokymai yra privalomi visiems savianalizės rengėjams ir kokybės vertinimus atliekantiems ekspertams; po pirmųjų kokybės vertinimų konkrečiame švietimo posirtyje rekomenduojama organizuoti vertintojų pasitarimą, kuriame jie galėtų aptarti pastebėtas problemas susitarti dėl bendros tam tikrų dalykų sampratos; rekomenduojama sudaryti vertintojų banką ir nuolat jį atnaujinti; posričių apibendrinimus turi daryti tie, kurie dalyvavo daugumoje to švietimo posričio kokybės vertinimų vizituose; profesinio mokymo teikėjai dalyvaujantys vertinimuose turi būti informuoti apie kokybės vertinimų tikslus, uždavinius ir naudą.
- » **Strateginė vertinimo sritis „Mokymo / mokymosi aplinka“:** numatyti priemones strateginio planavimo gebėjimų gerinimui visų lygmenų vadovams; į planavimą įtraukti visus socialinius dalininkus, skatinti bendradarbiavimą su darbdaviais; išsiaiškinti „nubyrėjimo“ priežastis ir numatyti priemones jo mažinimui; standartizuoti mokinių ir mokytojų pasitenkinimo mokymo / mokymosi aplinka nustatymą; numatyti priemones, kurios užtikrintų vykdytų nacionalinių projektų (karjeros, sektorinių centrų, mokytojų kvalifikacijos) veiklų tęstinumą (kai liks tik biudžeto lėšos); į profesinio mokymo procesų institucinį valdymą įtraukti darbdavių ir ypač jų asocijuotų narių atstovus.
- » **Strateginė vertinimo sritis „Mokymasis visą gyvenimą“:** plėtoti programų ir kursų pasiūlą; gerinti sėkmingumą (nustatyti priežastis ir numatyti priemones, nuolat stebėti procesą); užtikrinti pereinamumo galimybes tarp įvairių švietimo grandžių (pvz. parengti ir patvirtinti darbo patirties ir kitais būdais įgytų kompetencijų užskaitymo tvarką, sudarant sutartis tarp profesinio mokymo teikėjų, numatyti jose užskaitomus dalykus; paviešinti informaciją apie teikiamas galimybes).
- » **Strateginė vertinimo sritis „Mokymo prieinamumas“:** parengti nacionalines rekomendacijas dėl darbo patirties ir kitaip neformaliai įgytų kompetencijų vertinimo ir užskaitymo profesiniame mokyme; nustatyti žmonių su specialiais poreikiais mokymosi reikmes ir sudaryti jiems tinkamas mokymuisi sąlygas; visokeriopai skatinti nuotolinio mokymo (pilnas, dalinis ir pan.) diegimą.
- » **Strateginė vertinimo sritis „Mokymo modernumas“:** plėtoti mokinių ir profesijos mokytojų judumą; ieškoti priemonių pajamoms už suteiktas mokymo ir kitas paslaugas bei pagamintus produktus gauti; į materialinės bazės atnaujinimą įtraukti socialinius dalininkus ir ypač įmonių atstovus; siekti 100% bazės eksploatavimo efektyvumo, sudaryti mokiniams galimybes praktiką atlikti kitose profesinio mokymo įstaigose (pvz. sektoriniuose centruose), aktyvinti įmonių

atstovų, kitų mokyklų atstovų dalyvavimą ugdymo procese; numatyti priemonės nuolatiniam profesinio mokymo bazės atnaujinimui (kuomet nebebus ESF).

- » **Strateginė vertinimo sritis „Kvalifikacijos atitiktis ūkio poreikiams“:** gerinti mokytojų kvalifikacijos ir ypač profesinės tobulinimą (stažuotės įmonėse, sektoriniuose centruose, kitose šalyse, kitose mokyklose, dalyvavimas projektinėje veikloje ir pan.); profesijos mokytojų technologinėms kompetencijoms tobulinti efektyviau panaudoti socialinės partnerystės schemą; skirti deramą dėmesį ir adekvatų finansavimą Lietuvos profesinio mokymo atstovavimui tarptautiniuose meistriškumo konkursuose; sukurti mechanizmus darbdavių nuomonei reguliariai tirti; už ūkio plėtrą atsakinga institucija turėtų parengti ūkio ir atskirų jos sektorių plėtros vidutinės ir ilgalaikės trukmės prognozes šalies ir regionų lygmenimis.
- » **Strateginė vertinimo sritis „Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas“:** gerinti mokinių priėmimo planavimą atsižvelgiant į ūkio plėtros prognozes bei analizuojant mokinių poreikius ir bendradarbiaujant su socialiniais partneriais; pasibaigus nacionaliniam ugdymo karjerai projektui užtikrinti jo veiklų tęstinumą (specialistų įdarbinimas ir pan.); gerinti mokinių informavimo ir karjeros planavimo kokybę, kad mokinys pasirinktų sau patinkamą ir tinkamą specialybę; skatinti aktyvų darbdavių dalyvavimą ugdymo karjerai veiklose, sudarant tam tinkamas sąlygas; koreguoti Metodikas **padidinant reikalavimus** informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumo srities **kokybei**.
- » **Kokybės ciklas:** be jau minėtų, siūloma skatinti aktyvesnį visų socialinių dalininkų ir ypač socialinių partnerių dalyvavimą profesinio mokymo planavimo procese; stiprinti bendradarbiavimą su socialiniais partneriais visose strateginėse srityse; planuojant metinius prioritetinius uždavinius atsižvelgti į peržiūros rezultatus; pakoreguoti vertinimo metodiką: patikslinti kriterijaus „ugdoma kokybės kultūra“ kokybės lygmens aprašą, patikslinti programų atnaujinimo rodiklį; skatinti profesinio mokymo teikėjus intensyviau skleisti bei dalintis turimais gerosios patirties pavyzdžiais. Taip pat siūloma, kad atlikus kokybės vertinimus gerosios patirties pavyzdžiai būtų susisteminti ir patalpinti visiems profesinio mokymo teikėjams prieinamoje erdvėje.

PRIEDAS. STRATEGINĖS VERTINIMO SRITYS, KOKYBĖS GERINIMO CIKLO ETAPAI, KRITERIJAI, RODIKLIAI

Strateginės vertinimo sritys: MOKYMO / MOKYMOSI APLINKA

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Planavimas	Siekis ugdyti nuolat besimokantį, atvirą kaitai, kūrybingą ir atsakingą žmogų	- Profesinio mokymo teikėjo misija ir vizija - Profesinio mokymo teikėjo metiniai prioritetiniai uždaviniai
	Tikslai žinomi profesinio mokymo teikėjo bendruomenei	Prioritetinių metinių uždavinių atnaujinimo dalyviai
Įgyvendinimas	Patraukli mokymosi aplinka	- Pasitenkinimo aplinka matavimas - Mokinių atsiliepimai - Mokytojų atsiliepimai
Vertinimas	Aplinka motyvuoja mokymuisi	„Nubyrėjusių“ (nebaigę programos ir niekur nesimoko) mokinių dalis - Mokinių pažangumas
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	Veiklos tobulinimo priemonės
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Strateginės vertinimo sritys: MOKYMASIS VISĄ GYVENIMĄ

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Planavimas	Posričio lygmeniu teikiami įvairios paskirties mokymai	- Teikiamų programų pasiūla - Teikiamų kursų ir pamokų pasiūla
	Sudarytos įvairios pereinamumo tarp švietimo grandžių galimybės	Pereinamumo tarp įvairių švietimo grandžių galimybės
Vertinimas	Mokymasis baigiamas sėkmingai	Absolventai – mokiniai, įgiję kvalifikacijos pažymėjimą
	Mokymasis tęsiamas kitose programose	Absolventai (mokiniai įgiję kvalifikacijos pažymėjimą), kitose programose tęsiantis mokymąsi
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	Veiklos tobulinimo priemonės
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Įgyvendinimas	Sudarytos sąlygos mokytis įvairių gebėjimų ir poreikių asmenims	• Mokymosi ar darbo patirties užskaitymo mechanizmai
		• Teikiamos programos
		• Mokiniai
		• Profesijos mokytojai
Vertinimas	Mokiniai su įvairiais poreikiais sėkmingai baigia mokymąsi ir yra užimti	• Absolventai (mokiniai įgiję kvalifikacijos pažymėjimą) su įvairiais poreikiais
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	• Veiklos tobulinimo priemonės
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Strateginės vertinimo sritys: MOKYMO MODERNUMAS

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Įgyvendinimas	Mokymas atitinka šiuolaikinį mokslo, technologijų, ekonomikos ir kultūros lygmenį	• Techninės bazės atnaujinimas
		• Techninės bazės eksploatavimo efektyvumas
		• Pajamos už teikiamas paslaugas
		• Mokiniai
		• Mokymo / mokymosi medžiagos tipai
		• Įmonės ar kiti profesinio mokymo teikėjai
		• Mokytojai
		• Metodiniai ištekliai
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	• Veiklos tobulinimo priemonės
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Planavimas	Programos rengiamos ir reguliariai atnaujinamos pagal ūkio poreikius	• Programų rengimo ir atnaujinimo poreikiai
	Nustatyti rodikliai programų įgyvendinimo kokybės stebėsenai	• Atnaujintų per metus posričio programų skaičius
Įgyvendinimas	Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją	• Programų atnaujinimas
		• Rodikliai programų įgyvendinimo kokybės stebėsenai
	Efektyvus mokinių įgytų kompetencijų vertinimas	• Sąlygos profesinės kvalifikacijos atnaujinimui
		• Dalyvavimas projektinėje veikloje
Vertinimas	Vertinama programos įgyvendinimo kokybė	• Profesinės ir pedagoginės kvalifikacijos atnaujinimas
	Geras absolventų įsidarbinimas	• Kompetencijų vertinimo metodai
	Darbdaviai patenkinti absolventų kvalifikacija	• Meistriškumo konkursai
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	• Meistriškumo konkursų dalyviai
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Programų įgyvendinimo vertinimas
Peržiūra	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Absolventų (mokiniai įgiję kvalifikacijos pažymėjimą) įsidarbinimas
		• Darbdavių atsiliepimai
Peržiūra	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Veiklos tobulinimo priemonės
		• Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Strateginės vertinimo sritys: INFORMAVIMO IR KARJEROS PLANAVIMO VEIKSMINGUMAS

Kokybės gerinimo ciklo etapai	Kriterijai	Rodikliai
Planavimas	Informavimas vykdomas efektyviai	• Informavimo politika
		• Informavimo specialistai
		• Informavimo būdai
Įgyvendinimas	Kvalifikuota pagalba kiekvienam mokiniui	• Pagalba karjeros planavimo klausimais
Vertinimas	Efektyvus mokinių priėmimas	• Priimtų ir planuotų priimti skaičiaus santykis
	Aukštas absolventų užimtumo lygis	• Absolventų (mokiniai įgiję kvalifikacijos pažymėjimą) užimtumas
		• Mokinių lūkesčių atitiktis
Peržiūra	Ugdoma kokybės kultūra	• Veiklos tobulinimo priemonės
	Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams	• Programų įgyvendinimo rezultatų viešinimas

Strateginės vertinimo sritys	Kokybės užtikrinimo ciklo etapai			
	Planavimas: kriterijai	Įgyvendinimas: kriterijai	Vertinimas: kriterijai	Peržiūra: kriterijai
Mokymo / mokymosi aplinka	- Siekis ugdyti nuolat besimokantį, atvirą kaitai, kūrybingą ir atsakingą žmogų - Tikslai žinomi profesinio mokymo teikėjo bendruomenei	Patraukli mokymosi aplinka	Aplinka motyvuoja mokymuisi	- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams
Mokymasis visą gyvenimą	- Posričio lygmeniu teikiami įvairios paskirties mokymai - Sudarytos įvairios pereinamumo tarp švietimo grandžių galimybės		- Mokymasis baigiamas sėkmingai - Mokymasis tęsiamas kitose programose	- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams
Mokymo prieinamumas		Sudarytos sąlygos mokytis įvairių gebėjimų ir poreikių asmenims	Mokiniai su įvairiais poreikiais sėkmingai baigia mokymąsi ir yra užimti	- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams
Mokymo modernumas		Mokymas atitinka šiuolaikinį mokslo, technologijų, ekonomikos ir kultūros lygmenį		- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams
Kvalifikacijos atitiktis ūkio poreikiams	- Programos rengiamos ir reguliariai atnaujinamos pagal ūkio poreikius - Nustatyti rodikliai programų įgyvendinimo kokybės stebėsenai	- Mokytojai nuolat tobulina savo kvalifikaciją - Efektyvus mokinių įgytų kompetencijų vertinimas	- Vertinama programos įgyvendinimo kokybės - Geras absolventų įsidarbinimas - Darbdaviai patenkinti absolventų kvalifikacija	- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams
Informavimo ir karjeros planavimo veiksmingumas	Informavimas vykdomas efektyviai	Kvalifikuota pagalba kiekvienam mokiniui	- Efektyvus mokinių priėmimas - Aukštas absolventų užimtumo lygis	- Ugdoma kokybės kultūra - Informacija apie programų įgyvendinimą prieinama visiems socialiniams dalininkams

